

TERMAT E KONTRATËS

Termet e marrëveshjes kërkojnë që një operator të ndërtojë një rrugë – ta përfundojë ndërtimin brenda dy vitesh – dhe pastaj ta mirëmbajë dhe shfrytëzojë me një standard të caktuar për tetë vite (nga viti 3 – 10). Termet e marrëveshjes kërkojnë gjithashtu që operatori të riasfaltojë rrugën kur asfaltimi i parë të ketë humbur cilësinë nën një standard të kërkuar. Operatori vlerëson se një gjë e tillë duhet bërë në fund të vitit të tetë. Në fund të vitit të 10-të marrëveshja e shërbimit mbaron. Supozojmë se operatori identifikon një detyrim të vetëm performance për shërbimet e ndërtimit. Operatori vlerëson se kostot që ai do të përballojë për të mbyllur detyrimin janë:

Tabela 1. Kostot e kontratës

	Viti	Shuma
Shërbimet e ndërtimit	1	500
“ “	2	500
Shërbimi i shfrytëzimit	3 – 10	10
Riasfaltimi i rrugës	8	100

Operatori vlerëson të ardhurat nga kontrata e ndërtimit 1,050 njësi, duke i'u referuar modelit - kosto + 5%.

Termet e marrëveshjes lejojnë operatorin të mbledhë “pagesat e rrugës nga shoferët”, vlerësuar kjo me 200 (njësi) në vit, në vitet 3 – 10, duke supozuar se numri i mjeteve në qarkullim në këtë rrugë do të mbetet konstant në këto vite. Gjithashtu, koncesiondhënësi i garanton operatorit shumën 700 njësi me inters 6,18% për të reflektuar vlerën në kohë të parave të arkëtueshme. Marrëveshja gjithashtu parashikon që koncesiondhënësi rimbursion operatorin në fund të vitit të 8-të për shpenzimet e riasfaltimit në vlerën 100 njësi. Supozohet gjithashtu se operatori i siguron fondet e nevojshme përmes një huaje bankare me interes 6.7%¹.

NDARJA E MARRËVESHJES

E drejta kontraktuale për të arkëtuar nga koncesiondhënësi dhe e drejta për të tarifuar publikun, do të shihen si dy aktive të veçanta, referuar SKK 13. Pra në këtë marrëveshje është e nevojshme që operatori të ndajë aktivin që lind nga kontrata gjatë fazës së ndërtimit në dy komponentë: (1) komponenti i aktivitetit financiar bazuar në shumën e garantuar dhe (2) aktivi jomaterial për pjesën e mbetur. Kur të përfundojë shërbimi i ndërtimit, dy komponentët e aktivitetit duhet të klasifikohen dhe maten përkatësisht si aktiv financiar dhe aktiv jomaterial.

¹ Nuk llogariten interesa për vitin e parë duke supozuar që huaja arkëtohet në fund të vitit

Tabela 2. Ndarja e shumave të arkëtueshme nga operatori

VITI	TOTALI	AKTIVI FINANCIAR	AKTIVI JOMATERIAL
Shërbim i ndërtimit në vitin I	525	350	175
Shërbim i ndërtimit në vitin II	525	350	175
Totali	1.050	700	350
	100%	67%	33%
Të ardhurat financiare (interesi mbi shumat arkëtueshme 6.18%) <i>Shih tabelën 3</i>	22	22	-
Kosto e huamarrjes e kapitalizuar (interesi i paguar në vitet 1 dhe 2 x 33%) <i>Shih tabelën 4</i>	11	-	11
Vlera e drejtë e shumave të arkëtueshme nga operatori	1.083	722	361

AKTIVI FINANCIAR

Në dy vitet e para njësia ekonomike njih aktivin dhe kontabilizon komponentin e financimit të marrëveshjes sipas SKK 8 *Të Ardhurat*. Me mbarimin e ndërtimit, shumat e arkëtueshme nga operatori kontabilizohen si të drejta të arkëtueshme sipas SKK 3 *Instrumentet financiare*.

Tabela 3. Matja e aktivit / shumave të arkëtueshme sipas kontratës

	Njësi monetare
Shërbimet e ndërtimit në vitin I të alokuara në aktivin financiar të kontratës	350
Aktiv sipas kontratës në fund të vitit I	350
Shërbimet e ndërtimit në vitin II të alokuara në aktivin financiar të kontratës	350
Interesi efektiv në vitin II llog mbi vlerën e aktivit në fund të vitit I (350 * 6.18%)	22
Të arkëtueshme gjithsej në fund të vitit II (350 + 22 + 350)	722
Interesi efektiv në vitin III llog mbi vlerën e të arkëtueshmeve në fund të vitit II (722 * 6.18%)	45
Arkëtuar nga koncesiondhënësi në vitin III (<i>shih tabelën 5</i>)	(117)
Të arkëtueshme gjithsej në fund të vitit III (722 + 45 – 117)	650

AKTIVI AFATGJATË JOMATERIAL

Operatori e mat aktivin jomaterial me kosto, e cila është vlera e drejtë e shumave të arkëtuara ose të arkëtueshme. Gjatë fazës së ndërtimit pjesa e aktivit në kontratën e operatorit që përfaqëson të drejtën e tij akumulative për arkëtuar shuma përtej shumës së garantuar për ofrimin e shërbimit të ndërtimit, paraqitet si një e drejtë për të marrë licencën e tarifimit të publikut për përdorimin e infrastrukturës. Operatori vlerëson se çmimi i shitjes së shërbimeve të ndërtimit është i barabartë me koston e parashikuar të ndërtimit plus 5% marzh, marzh i cili konsiderohet në përputhje me normën që pjesëmarrësit në treg do të kërkonin si kompensim për ofrimin e shërbimeve të ndërtimit dhe të riskut që shoqëron koston e ndërtimit. Në trajtimin e këtij rasti do të mbahet parasysh se ndryshe nga sa parashikon SKK 5 për kosto e huamarrjes, ato do të kapitalizohen gjatë fazës së ndërtimit, vlerësuar me një normë interesi 6.7%. *(Kujdes! Sipas SKK 5 koston e huamarrjes trajtohen si shpenzime periudhe).*

Tabela 4. Matja fillestare e aktivit jomaterial

Zërat e koston	Njësi monetare
Shërbimet e ndërtimit në vitin I	175
Kapitalizimi i koston së huamarrjes (500 * 6.7% * 33%)	11
Shërbimet e ndërtimit në vitin II	175
Aktivi jomaterial në fund të vitit II	361

Sipas SKK 5, AAJM amortizohen në bazë sistematike gjatë jetës së të dobishme. Shuma e amortizueshme (361 njësi monetare) do të shpërndahet në mënyrë lineare për vitet 3 – 10, pra shpenzimi vjetor i amortizimit do të jetë $361 / 8 = 45$ njësi në vit.

Kostot dhe të ardhurat

Operatori ofron shërbimet e ndërtimit ndaj koncensiondhënësit në këmbim të një aktivi financiar dhe një aktivi jomaterial. Operatori në vitet 1 dhe 2 njuh në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve përkatësisht koston e ndërtimit 500 njësi dhe të ardhurat nga ndërtimi 525 njësi.

Të ardhurat nga pagesat e rrugës

Përdoruesit e rrugës paguajnë për shërbimin publik në të njëjtin moment kur e përfitojnë atë. Sipas termave të marrëveshjes të ardhurat nga pagesat për rrugën i alokohen aktivit financiar dhe atij jomaterial në një porporcion të caktuar, pra operatori ndan të ardhurat nga tarifatat mes ripagesave të aktivit financiar dhe të ardhurave të fituara nga aktivi jomaterial.

Tabela 5. Ndarja e tarifave për përdorimin e infrastrukturës

Viti	Njësi monetare
Shuma e garantuar nga koncensiondhënësi	700
Të ardhurat financiare (shih tabelën 8)	237
Total	937
Shuma e alokuar për realizimin e aktivitet financiar për një vit (937/8)	117
Arkëtimet që i atribuohen aktivitet jomaterial (200*8 – 937)	663
Arkëtimet vjetore nga aktivi jomaterial (663 / 8)	83

Detyrimet e riasfaltimit

Detyrimi i operatorit për riasfaltimin vjen si pasojë e shfrytëzimit të rrugës gjatë afatit të kontratës. Ky detyrim njihet dhe matet sipas SKK 6 “Provizionet, detyrimet dhe aktivitet e kushtëzuara”, pra me vlerësimin më të mirë të shumës së kërkuar për përmbushjen e detyrimit aktual në fund të periudhës raportuese. Për qëllime të ushtrimit supozohet se termat e kontratës koncesionare janë të tilla që vlerësimi më i mirë i shumës së nevojshme për shlyerjen e detyrimit në atë datë llogaritet në proporcion me numrin e mjeteve të transportit që kanë përdorur rrugën deri në atë datë. Kjo shumë rritet maksimumi deri në 17 njësi monetare çdo vit. Shuma e parashikuar e provizionit skontohehet për periudha më të hershme me një normë të parashikuar në kontratë (supozohet 6%).

Tabela 6. Detyrimet e riasfaltimit

Viti	3	4	5	6	7	8	Totali
Detyrimi vjetor (skontuar me 6%)	12	13	14	15	16	17	87
Rritja e detyrimit në kohë	0	1	1	2	4	5	13
Shpenzimi i provizionit	12	14	15	17	20	22	100

INFORMACION PËRMBLEDHËS NGA PASQYRAT FINANCIARE

Për qëllime të ilustrimit supozohet se operatori financon gjithë marrëveshjen me borxh dhe fitimin e pashpërndarë. Më poshtë jepen pasqyrat e fluksit të mjeteve monetare, pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse dhe pasqyra e pozicionit financiar për periudhën e marrëveshjes.

Tabela 7. Fluksi i mjeteve monetare

Viti	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOT
Arkëtime	-	-	200	200	200	200	200	200	200	200	1.600
Kosto kontrate	(500)	(500)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(110)	(10)	(10)	(1.180)
Kosto huamarrje	-	(34)	(69)	(61)	(53)	(43)	(33)	(23)	(19)	(7)	(342)
Flukse neto	(500)	(534)	121	129	137	147	157	67	171	183	78

Tabela 8. Të ardhurat gjithëpërfshirëse

Viti	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOT
Të ardhura nga ndërtimi	525	525	-	-	-	-	-	-	-	-	1.050
Të ardhura nga aktivi jomaterial	-	-	83	83	83	83	83	83	83	83	663
Të ardhura financiare (tabela 10)	-	22	45	40	35	30	25	19	13	7	237
Amortizimi	-	-	(45)	(45)	(45)	(45)	(45)	(45)	(45)	(46)	(361)
Shpenzime riasfaltimi	-	-	(12)	(14)	(15)	(17)	(20)	(22)	-	-	(100)
Kostot e ndërtimit	(500)	(500)									(1.000)
Kosto të tjera kontrate			(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(80)
Kosto huamarrje	-	(23)	(69)	(61)	(53)	(43)	(33)	(23)	(19)	(7)	(331)
Fitimi neto	25	24	(8)	(7)	(5)	(2)	0	2	22	27	78

Tabela 9. Pozicioni financiar

Fundi vitit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Të drejta të arkëtueshme (tabela 10)	350	722	650	573	491	404	312	214	110	-
Aktivi jomaterial	175	361	316	271	226	181	136	91	46	-
Mjetet monetare / (borxhi)	(500)	(1.034)	(913)	(784)	(647)	(500)	(343)	(276)	(105)	78
Detyrimi riasfaltimit	-	-	(12)	(26)	(41)	(58)	(78)	-	-	-
Aktive neto	25	49	41	34	29	27	27	29	51	78

Tabela 10. Llogaritjet për tepricat e të drejtave të arkëtueshme në fund të çdo viti

Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5
350	$350 + (350 \cdot 6.18\%)$ $+ 350 = 722$	$(722 \cdot 6.18\%) + 722$ $- 117 = 650$	$(650 \cdot 6.18\%) + 650$ $- 117 = 573$	$(573 \cdot 6.18\%) + 573$ $- 117 = 491$

Viti 6	Viti 7	Viti 8	Viti 9	Viti 10
$(491 \cdot 6.18\%) +$ $491 - 117 = 404$	$(404 \cdot 6.18\%) +$ $404 - 117 = 312$	$(312 \cdot 6.18\%) +$ $312 - 117 = 214$	$(214 \cdot 6.18\%) +$ $214 - 117 = 110$	$(110 \cdot 6.18\%) + 110$ $- 117 = 0$

PJESË NGA DITARI I KONTABILITETIT			
Nr	Përshkrimi i veprimit	DEBI	KREDI
	VITI I-rë		
1	Banka	500	
	Hua		500
2	Shpenzime ndërtimi	500	
	Banka		500
3	Aktiv Jomateriale	175	
	Aktiv financiar (Të drejta të arkëtueshme)	350	
	Të ardhura nga koncesioni		525
	VITI II-të		
4	Banka	500	
	Hua		500
5	Shpenzime ndërtimi	500	
	Banka		500
6	Aktiv Jomateriale	175	
	Aktiv Financiar	350	
	Të ardhura nga koncesioni		525
7	Aktive Jomateriale	11	
	Shpenzime të kostos së huamarrjes	23	
	Hua		34
8	Aktiv Financiar	22	
	Të ardhura financiare		22
	VITI III-të		
	Aktivi financiar (të drejta të arkëtueshme)	45	
	Të ardhura financiare (722 * 6.18%)		45
	Banka	200	
	Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
	Të drejta të arkëtueshme		117
	Shpenzime amortizimi	45	
	Amortizimi i akumuluar (AAJM)		45
	Shpenzime provizioni për riasfaltim	12	
	Detyrime provizioni		12
	Shpenzime mirëmbajtje	10	
	Banka		10
	Shpenzime interesi (1.034 * 6.7%)	69	
	Hua		69
	Hua	190	
	Banka		190
	VITI IV-rt		
	Aktivi Financiar (të drejta të arkëtueshme)	40	

	Të ardhura financiare		40
	Banka	200	
	Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
	Të drejta të arkëtueshme		117
	Shpenzime amortizimi	45	
	Amortizimi i akumuluar (AAJM)		45
	Shpenzime provizioni për riasfaltim	14	
	Detyrime provizioni		14
	Shpenzime mirëmbajtje	10	
	Banka		10
	Shpenzime interesi (913 * 6.7%)	61	
	Hua		61
	Hua	190	
	Banka		190
	VITI V-të		
	Aktivi Financiar (të drejta të arkëtueshme)	35	
	Të ardhura financiare		35
	Banka	200	
	Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
	Të drejta të arkëtueshme		117
	Shpenzime amortizimi	45	
	Amortizimi i akumuluar (AAJM)		45
	Shpenzime provizioni për riasfaltim	15	
	Detyrime provizioni		15
	Shpenzime mirëmbajtje	10	
	Banka		10
	Shpenzime interesi (784 * 6.7%)	53	
	Hua		53
	Hua	190	
	Banka		190
	VITI VI-të		
	Aktivi Financiar (të drejta të arkëtueshme)	30	
	Të ardhura financiare		30
	Banka	200	
	Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
	Të drejta të arkëtueshme		117
	Shpenzime amortizimi	45	
	Amortizimi i akumuluar (AAJM)		45
	Shpenzime provizioni për riasfaltim	17	
	Detyrime provizioni		17
	Shpenzime mirëmbajtje	10	
	Banka		10

	Shpenzime interesi (647 * 6.7%)	43	
	Hua		43
	Hua	190	
	Banka		190
	VITI VII-të		
	Aktivi Financiar (të drejta të arkëtueshme)	25	
	Të ardhura financiare		25
	Banka	200	
	Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
	Të drejta të arkëtueshme		117
	Shpenzime amortizimi	45	
	Amortizimi i akumuluar (AAJM)		45
	Shpenzime provizioni për riasfaltim	20	
	Detyrime provizioni		20
	Shpenzime mirëmbajtje	10	
	Banka		10
	Shpenzime interesi (500 * 6.7%)	33	
	Hua		33
	Hua	190	
	Banka		190
	VITI VIII-të		
	Aktivi Financiar (të drejta të arkëtueshme)	19	
	Të ardhura financiare		19
	Banka	200	
	Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
	Të drejta të arkëtueshme		117
	Shpenzime amortizimi	45	
	Amortizimi i akumuluar (AAJM)		45
	Shpenzime provizioni për riasfaltim	22	
	Detyrime provizioni		22
	Shpenzime mirëmbajtje	10	
	Banka		10
	Shpenzime interesi (343 * 6.7%)	23	
	Hua		23
	Hua	190	
	Banka		190
	Detyrime provizioni	100	
	Banka		100
	VITI IX-të		
	Aktivi Financiar (të drejta të arkëtueshme)	13	
	Të ardhura financiare		13

Banka	200	
Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
Të drejta të arkëtueshme		117
Shpenzime amortizimi	45	
Amortizimi i akumuluar (AAJM)		45
Shpenzime mirëmbajtje	10	
Banka		10
Shpenzime interesi (276 * 6.7%)	19	
Hua		19
Hua	190	
Banka		190
VITI X-të		
Aktivi Financiar (të drejta të arkëtueshme)	7	
Të ardhura financiare		7
Banka	200	
Të ardhura nga AAJM (tarifimi)		83
Të drejta të arkëtueshme		117
Shpenzime amortizimi	46	
Amortizimi i akumuluar (AAJM)		46
Shpenzime mirëmbajtje	10	
Banka		10
Shpenzime interesi (105 * 6.7%)	7	
Hua		7
Hua	112	
Banka		112